

ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์
ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย
Factors Affecting the Strategic Management Process of Science School
Administrators Under the New Normal Situation in Thailand

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ
Phongsak Phakamach

ดรุณี ปัญจรัตนกร
Darunee Panjarattanakorn

ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์
Prapatpong Senarith

ชัยยงค์ พรหมวงศ์
Chaiyong Brahmawong

วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล
Suriya Wachirawongpaisarn

สถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก
Educational Innovation Institute, Promote Alternative Education Association

Received: 27 October 2022

Revised: 28 December 2022

Accepted: 9 January 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย 2) ระดับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คุณครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย จำนวน 367 คน โดยใช้ในการเทียบสัดส่วนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างจิตพิสัย และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ตามลำดับ 2) ระดับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ และด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ ตามลำดับ และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ (Y) ได้แก่ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_4) ด้านการสร้างจิตพิสัย (X_3) ด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม (X_2) และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (X_1) โดยได้ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้วร้อยละ 90.80 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้พัฒนากลยุทธ์สำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหาร โรงเรียนวิทยาศาสตร์ และสถานการณ์วิถึปกติใหม่

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) the level of strategic management factors of science school administrators in Thailand; 2) the level of strategic management process of science school administrators in Thailand; and 3) the factors affecting to administrators' strategic management process of science school administrators in Thailand. This research used Mixed methodology research. The sample group consisted of 367 teachers and educational staff of science schools in Thailand. They were obtained by using proportional comparisons and simple random sampling method with a 5-level estimation questionnaire and a structured interview form. Quantitative data is analyzed by stepwise multiple regression analysis and qualitative data analysis by inductive content analysis.

The research results were as follows: 1) the level of administrative factors of science school administrators in Thailand and in each aspect was at a high level. In descending order, i.e. innovation and educational technology, leadership of administrators, building of affective domain, good governance and participation and human resource management, respectively; 2) The overall and individual aspects of the strategic management process of science school administrators were at a high level. In descending order, namely, orientation of the organization, strategy formulation, SWOT analysis, control and evaluation of strategies and strategy implementation respectively; and 3) factors affecting the strategic management process science school administrators (Y) are innovation and educational technology (X_5), leadership of administrators (X_4), building of affective domain (X_3), good governance and participation (X_2), and human resource management (X_1), with be adjusted performance prediction (adjusted R^2) was 90.80%. The findings can be used to develop strategies for effective management of science school.

Keywords: Strategic Management, Administrator, Science School, and New Normal Situation

1. บทนำ (Introduction)

เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยก็คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลยังมีความต้องการบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์สำหรับการพัฒนาประเทศอีกมาก กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552–2561 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” มีการปฏิรูปอย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลักคือ การพัฒนาคุณภาพและการเรียนรู้ การเพิ่มและเปิดโอกาสให้คนไทยเข้าถึงการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานควรปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้ทันตามสถานการณ์เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ มีแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติจริง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพสำหรับเป็นแนวทางการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลสู่การเพิ่มคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ (Ministry of Education, 2019) ซึ่งล้วนเป็นความท้าทายที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับต้องพิจารณาและค้นหากระบวนการพัฒนาในรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ (Díez-Gutiérrez and Gajardo Espinoza, 2022)

“โรงเรียนวิทยาศาสตร์” เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในลักษณะของโรงเรียนประจำ เพื่อเป็นการขยายโอกาสให้กับผู้มีความสามารถพิเศษที่มีนักเรียนกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย และเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับนักเรียนกลุ่มด้อยโอกาสและขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีคุณภาพทัดเทียมกับโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำของนานาชาติ โดยมีพันธกิจสำคัญที่ว่า “ศึกษาค้นคว้า วิจัยพัฒนา และร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศเพื่อดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ทั้งตอนต้นและตอนปลายที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในลักษณะของโรงเรียนประจำสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในภูมิภาค” (Boonkong and Hongwityakorn, 2015) ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรมีลักษณะพิเศษเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตวิญญาณของการเป็นนักวิจัยและนักประดิษฐ์คิดค้น มีสุขภาพพลานามัยที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม รักการเรียนรู้ มีความเป็นไทย มีความมุ่งมั่นพัฒนาประเทศชาติ มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมโลกและธรรมชาติ ย่อมใช้รูปแบบในลักษณะที่เป็นเลิศเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา คุณครูและบุคลากรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานในยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นองค์กรควรต้องมีการกำหนดกรอบนโยบายที่ชัดเจนที่ทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้ นอกเหนือจากการบริหารโดยทั่วไปแล้วนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ เพิ่มศักยภาพและเทคนิคการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ (Hod and Sagy, 2022) ซึ่งบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนและคุณครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงให้มีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ เชิงทฤษฎี ทักษะบทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์บริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จสามารถสนองต่อการแข่งขันและทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (Phakamach et al., 2022; Dor-haim, 2022)

ยุคแห่งการพลิกโฉมทางการศึกษา (Education Disruption) และสถานการณ์แห่งการระบาดของโรคไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการองค์กรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน และทำให้เกิดการแข่งขันทั้งในระดับชาติและนานาชาติ (Wilkins, 2020) การปฏิบัติภารกิจในสถานการณ์วิถีปกติใหม่และวิถีถัดไป (New and Next

Normal) ต้องอาศัยรูปแบบหรือวิธีการเฉพาะในการบริหารจัดการให้สามารถรักษาคุณภาพการศึกษาและส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนให้น้อยที่สุด แต่ในสถานการณ์จริงพบว่าผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยจะมีปัญหาและอุปสรรคมากมายในการนำสถาบันไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของผู้เรียน รวมถึงสมรรถนะยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานหรืออาจมีสมรรถนะไม่ตรงตามทักษะในศตวรรษที่ 21 เท่าที่ควร ดังนั้นผู้นำระดับสูงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทาง วิธีการคิด และการบริหารแบบใหม่ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Soewarno and Tjahjadi, 2020) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการศึกษาดิจิทัลที่ต้องมีการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมกิจการทั้งหมดขององค์กร (Brunetti et al., 2020) ทำให้มีการนำวิธีการทางกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เช่น การจัดโครงสร้างองค์กร การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การประยุกต์ใช้ระบบไอซีทีเพื่อการศึกษา การบริหารทรัพยากรบุคคล การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา และการจัดการศึกษาออนไลน์ (Sundgren and Jaldemark, 2020) ตลอดจนการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์เข้ามาบูรณาการให้เป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยผู้นำระดับสูงต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในทุกขั้นตอน โดยมีกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน 4 อย่าง ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis) 2) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategic Implementation) และ 4) การควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ (Strategic Control and Evaluation) โดยกิจกรรมทั้งสี่จะมีความสัมพันธ์และเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน (Phakamach and Panjarattanakorn, 2020; Ziadlou, 2021)

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยทุกแห่งเป็นหน่วยจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา โดยแต่ละแห่งได้กำหนดนโยบายให้จัดทำแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาขึ้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อรู้จุดแข็ง จุดอ่อน และสถานการณ์ รวมถึงการปรับระบบการทำงานในปัจจุบันให้รับกับการดำเนินงานสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการในอนาคต แต่ในการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ที่ผ่านมายังพบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เช่น บุคลากรที่เป็นคณะทำงานในการวางแผนกลยุทธ์รวมถึงงบประมาณที่มีไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น สถานะทางเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ นอกจากเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์แล้วยังอาจส่งผลกระทบต่อการปรับรูปแบบและการพัฒนาการศึกษาในอนาคตให้ดีขึ้นอีกด้วย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์จึงจำเป็นต้องทบทวนแนวคิดและทิศทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จและคุณภาพของผู้เรียนในอนาคต อีกทั้งกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายประการ คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย การออกแบบงานวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อหาคำตอบสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย โดยสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เพื่อการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

- 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาระดับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย

3. การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategy Management) เป็นวิชาทางการทหารที่ได้มีการนำมาใช้ในวงการทหารมาอย่างยาวนาน แต่ในภาคธุรกิจได้มีการนำมาใช้งานในด้านการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเพื่อทำให้องค์กรสามารถยืนหยัดในทุกสภาวะการณ์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ทำให้การจัดการเชิงกลยุทธ์ได้รับการประยุกต์ใช้และแพร่หลายในวงการธุรกิจอย่างกว้างขวาง (Lynch, 2018; Wachirawongpaisarn et al., 2021)

กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง แผนรวม (Comprehensive Plan) ของการดำเนินการที่กำหนดทิศทางของการกระทำตามแนวทางที่กำหนดเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยการนำเอาข้อได้เปรียบและจุดเด่นในด้านต่างๆ มาใช้ประโยชน์และปรับลดจุดด้อยหรือเอาชนะข้อจำกัดที่มีอยู่ เพื่อแสวงหาโอกาสและหลีกเลี่ยงอุปสรรคซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดและเจริญเติบโตได้ในระยะยาว รวมทั้งสามารถเอาชนะคู่แข่งได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (Barney and Hesterly, 2020, Phakamach et al., 2021c)

องค์กรที่มีหน่วยธุรกิจหลายหน่วยโดยทั่วไปจะมีกลยุทธ์อยู่ 3 ระดับ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) และกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy)

1) กลยุทธ์ระดับองค์กร จะถูกกำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงซึ่งให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในระยะยาว โดยมุ่งพิจารณาถึงธุรกิจที่องค์กรสมควรดำเนินการและการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการดำเนินงาน กลยุทธ์ระดับองค์กรจะเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจ

2) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ จะถูกกำหนดโดยผู้บริหารหน่วยธุรกิจ (Business Unit Head) ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการแข่งขันของหน่วยธุรกิจ เพื่อให้หน่วยธุรกิจสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร

3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ จะกำหนดโดยหัวหน้าหน่วยงานที่จำแนกตามหน้าที่ทางธุรกิจ เช่น การเงิน การตลาด และทรัพยากรมนุษย์ โดยกลยุทธ์ในระดับนี้จะสนับสนุนและสอดคล้องกับกลยุทธ์ระดับธุรกิจและระดับองค์กร

กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) โดยทั่วไปประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ และการควบคุมกลยุทธ์ เป็นต้น (Lynch, 2018)

1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) หรือเรียกว่า การวิเคราะห์สวอท (SWOT Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนและภายนอกองค์กรที่ช่วยให้ทราบถึงโอกาสและอุปสรรค รวมถึงศักยภาพและความพร้อมในด้านการแข่งขันขององค์กร

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกจะพิจารณาเกี่ยวกับโอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมทั่วไปซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจในอนาคต กว้าง เช่น การเมือง เทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ เป็นต้น อีกประการหนึ่งคือการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลและมีผลเกี่ยวเนื่องต่อการดำเนินงานขององค์กรโดยตรง เช่น รัฐบาล ชุมชน ผู้ชาย วัตถุดิบ คู่แข่งขัน ลูกค้า และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เป็นต้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจะช่วยให้ทราบถึงจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ซึ่งเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยภายในด้านต่างๆ เช่น การเงิน การตลาด การผลิต การดำเนินงาน การวิจัยและพัฒนา การบริการวัตถุดิบ การบริหารข้อมูล และการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนด้านต่างๆ ขององค์กรเพื่อสามารถวางแผนใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีอยู่และเตรียมพร้อมในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจุดอ่อนขององค์กร

2) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) เป็นการนำเป้าหมายขององค์กรและข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมากำหนดทิศทาง กรอบความคิด แผนการและวิธีในการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรสามารถนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นการนำแผนที่กำหนดไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้นจะต้องมีการพิจารณาและเตรียมการอย่างรอบคอบเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวของกลยุทธ์ซึ่งรวมถึงการจัดสรรทรัพยากร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

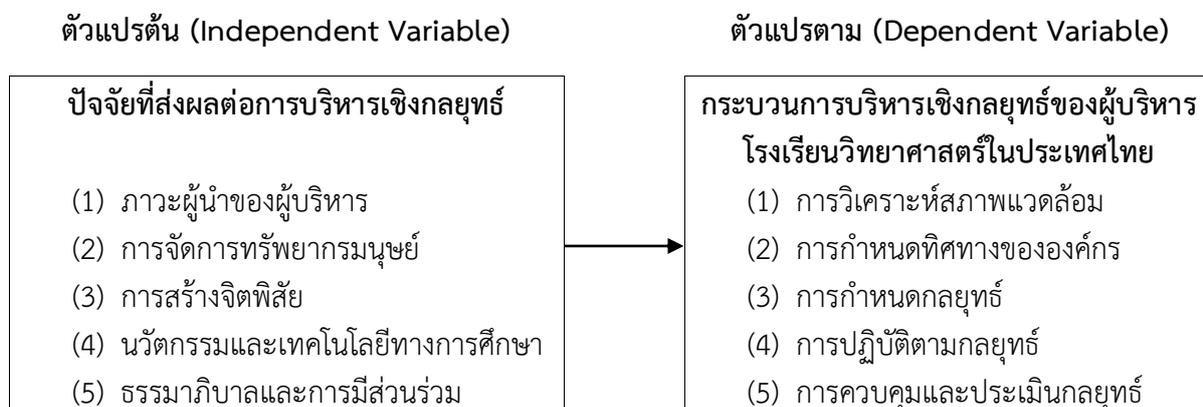
4) การควบคุมกลยุทธ์ (Strategy Control) เป็นการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางในการวัดและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยจะมีเป็นการควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลว่าเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการหรือไม่ หากแผนกลยุทธ์ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงอาจต้องทำการพัฒนาหรือปรับกลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันต่อไป

ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับการบริหารจัดการการศึกษาโดยทั่วไปประกอบด้วย (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง การมีทักษะความเป็นผู้นำในการบริหารการศึกษา (2) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา (3) นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย (4) การสร้างจิตพิสัย หมายถึง การมีอุดมคติอย่างสร้างสรรค์เพื่อการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ และ (5) ธรรมภิบาลและการมีส่วนร่วม หมายถึง การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมในการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เป็นต้น (Phakamach et al., 2021c) นอกจากนี้ การจัดการเชิงกลยุทธ์ยังต้องใช้ทักษะหรือกลยุทธ์ในการเปลี่ยนจากการวิเคราะห์ขององค์กรไปสู่กลยุทธ์ขององค์กร นั่นคือ การระบุโอกาสจากการวิเคราะห์ธุรกิจโดยเลือกสิ่งที่จะปฏิบัติตาม จากนั้นจึงพัฒนากลยุทธ์โดยกำหนดวิธีการที่องค์กรจะใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เลือก สุดท้ายการจัดการเชิงกลยุทธ์ต้องใช้ทักษะความเป็นผู้นำที่แข็งแกร่งในการดำเนินกลยุทธ์ ผู้นำองค์กรจำเป็นต้องมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในองค์กรและภายนอก โดยตระหนักถึงความท้าทายในการนำกลยุทธ์ไปใช้และมีทักษะความเป็นผู้นำในการดำเนินกลยุทธ์ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

เมื่อสรุปโดยภาพรวมจะพบว่า ลักษณะที่สำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์จะเป็นเครื่องมือของนักบริหารในการบริหารงานเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโลกที่เพิ่มขึ้น การบริหารเชิงกลยุทธ์จะเน้นและให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่ไม่เหมือนกับการตัดสินใจในลักษณะอื่นๆ เพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับอนาคตใน

ระยะยาวขององค์กรทั้งหมด ดังนั้นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์คือ ผู้นำ (Phakamach et al., 2021b)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ทุกแห่ง สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อแสวงหาคำตอบให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแสดงดังภาพที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีกรวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) ประชากร (Populations) ได้แก่ คุณครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ประกอบด้วย (1) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 16 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย 12 โรงเรียน โรงเรียนบดินทรเดชา โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย และโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย (2) โรงเรียนในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมหิตลวิทยาลัย และโรงเรียนกำเนิดวิทย์ รวมทั้งสิ้น 18 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ คุณครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย จำนวน 18 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 367 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistate Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างขั้นแรกเป็นตัวแทนจากโรงเรียนที่มีผลงานวิทยาศาสตร์ดีเด่นเป็นหลัก จำนวน 3 โรงเรียน จากนั้นในขั้นต่อไปจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้ตัวแทนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยเท่าเทียมกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 36 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 15 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน ตามคุณสมบัติที่กำหนด ได้แก่

(1) ผู้บริหารในระดับผู้อำนวยการหรืออดีตผู้อำนวยการในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งภาครัฐและเอกชน

(2) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างน้อย 3 ปี

(3) ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จและมีรางวัลคุณภาพเชิงประจักษ์ในการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาทุกระดับ

4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรตามรายละเอียด ดังนี้

1) ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การสร้างจิตพิสัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดทิศทางขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์มี 5 ด้าน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การสร้างจิตพิสัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์มี 5 ด้าน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดทิศทางขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์

ลักษณะแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นระบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เกณฑ์น้ำหนักคะแนนและมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ โดยที่

มากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5
มาก	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 4
ปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 3
น้อย	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 2
น้อยที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 1

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างปลายเปิด (Open Ended Structured Interview Form) สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ในการพิจารณาตัวแปรที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

4.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ สร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนดโดยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในเรื่องปัจจัยและกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือการวิจัย จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์

หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) มีค่าระหว่าง 0.65-1.00 จากนั้นทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค โดยแบบสอบถามด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.655-0.695 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.942 ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.712-0.768 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.931 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.688-0.708 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.959 ด้านการสร้างจิตพิสัย จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.664-0.735 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.935 และด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.727-0.791 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.967 โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.946

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสร้างลิงก์บนระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่างๆ ได้รับข้อมูลทั้งหมด จำนวน 367 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงสิงหาคม พ.ศ. 2565

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย และสร้างสมการพยากรณ์จากปัจจัยดังกล่าว โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด

4) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์และสรุปในลักษณะเนื้อหาเชิงอุปนัย (Content Analysis) โดยนำมาสังเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่สอดคล้องกับผลที่ได้จากแบบสอบถาม

5. ผลการวิจัย (Research Finding)

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทยโดยรวมและรายด้าน

	n = 367			
ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.18	0.65	มาก	2
2. ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	3.96	0.66	มาก	5
3. ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.22	0.64	มาก	1
4. ด้านการสร้างจิตพิสัย	4.14	0.66	มาก	3
5. ด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม	4.08	0.65	มาก	4
รวม	4.11	0.65	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (\bar{X} = 4.22, S.D. = 0.64) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.65) ด้านการสร้างจิตพิสัย (\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.66) ด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม (\bar{X} = 4.08, S.D. = 0.65) และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

2. กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทยโดยรวมและรายด้าน

n = 367				
กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.11	0.64	มาก	3
2. ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร	4.21	0.65	มาก	1
3. ด้านการกำหนดกลยุทธ์	4.18	0.65	มาก	2
4. ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์	3.98	0.66	มาก	5
5. ด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์	4.05	0.64	มาก	4
รวม	4.10	0.65	มาก	

ตารางที่ 2 พบว่า ระดับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.10, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร (\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.65) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.65) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.64) ด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.64) และด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ (\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทยโดยภาพรวม (\bar{Y}_{tot})

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	B	S.E.	β	t	Sig
ตามลำดับความสำคัญ					
1. ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)	0.422	0.055	0.457	24.672	0.001**
2. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_4)	0.358	0.051	0.382	14.209	0.000**
3. ด้านการสร้างจิตพิสัย (X_3)	0.229	0.050	0.256	9.561	0.000**
4. ด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม (X_2)	0.202	0.046	0.214	5.280	0.001**
5. ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (X_1)	0.178	0.042	0.189	4.281	0.001**
ค่าคงที่	1.546				

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับความสำคัญ	B	S.E.	β	t	Sig
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)	0.951				
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2)	0.912				
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2)	0.908				
ความคลาดเคลื่อนในการทำนาย (Std. Error of the Estimate)	0.092				

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย ได้แก่ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5) โดยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.422 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_4) โดยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.358 ด้านการสร้างจิตพิสัย (X_3) โดยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.229 ด้านธรรมาภิบาลและมีส่วนร่วม (X_2) โดยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.202 และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (X_1) โดยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.178 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.951 ประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 91.20 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายร้อยละ 9.232 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถสร้างสมการการถดถอยในรูปคะแนนดิบและได้สมการถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_{tot} = 1.546 + 0.422(X_5) + 0.358(X_4) + 0.229(X_3) + 0.202(X_2) + 0.178(X_1)$$

สมการการถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{tot} = 0.457(X_5) + 0.382(X_4) + 0.256(X_3) + 0.214(X_2) + 0.189(X_1)$$

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 15 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อค้นพบเชิงปริมาณ นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) การกำหนดทิศทางขององค์กร (2) การกำหนดกลยุทธ์ (3) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (4) การควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ และ (5) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ มาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามพันธกิจที่เกี่ยวข้อง ส่วนผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 10 คน เห็นด้วยกับปัจจัยทั้ง 5 ด้าน แต่ยังมีปัจจัยบางประการที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ กระบวนการรับมือกับการพลิกโฉมทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาที่มีการปฏิบัติและการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากร ดังนั้นควรมีการกำหนดรูปแบบหรือกลไกในการรับมือกับการพลิกโฉมทางการศึกษาด้วย ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้เป็นนักบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาวะการณ์ปัจจุบันหรือวิถีปกติใหม่และอนาคตหรือวิถีถัดไป อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญยังกล่าวเสริมโดยสรุปอีกว่า กลยุทธ์ขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรได้ ดังนั้นการเรียนรู้และเข้าใจรวมถึงการศึกษา

องค์กรที่ประสบผลสำเร็จในการใช้กลยุทธ์เพื่อการจัดการ จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ได้ทราบถึงคุณประโยชน์ของกลยุทธ์ที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรให้ประสบความสำเร็จและต้องมีการพิจารณาเลือกกลยุทธ์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับองค์กร การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารอย่างมีระบบที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์กรเป็นส่วนประกอบและอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอน เนื่องจากการบริหารกลยุทธ์นั้นจะเป็นการบริหารแบบองค์รวม (Holistic) ผู้นำที่มีความสามารถหรือมีสมรรถนะสูง (High Competency) จะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมกับองค์กร และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงโดยไม่ทำให้เกิดความล้มเหลว หรืออาจกล่าวได้ว่ากลยุทธ์ที่ดีแต่ล้มเหลวจะไม่สามารถนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้ ดังนั้นทั้งกลยุทธ์และผู้บริหารที่เป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงมีความสำคัญเท่าเทียมกันนั่นเอง

6. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

จากผลของการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด คณะผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญที่ค้นพบและสามารถนำมาสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ในประเด็นสำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านการสร้างจิตพิสัย ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์เห็นความจำเป็นของปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของผู้บริหารที่จะต้องแสดงความเข้าใจถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารเปลี่ยนแปลง สร้างจิตพิสัยและทัศนคติเชิงบวกรวมถึงการมีธรรมาภิบาลและมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ เพื่อให้การบริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังที่ Suherlan (2017), Sajwani et al. (2021) และ Phakamach et al. (2021b) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การบริหารเชิงกลยุทธ์บรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ศักยภาพ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้บริหาร นวัตกรรมและเทคโนโลยี การกำหนดทิศทางและกระบวนการบริหารกลยุทธ์ การปฏิบัติตามหลักจริยธรรม และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยอาศัยเครื่องมือการบริหารสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารควรกำหนดมาตรการในการนำระบบไอซีทีที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการพัฒนาองค์กรเพื่อเสริมสมรรถนะขององค์กรให้เป็นองค์กรเชิงดิจิทัล (Laudon and Laudon, 2019) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hladchenko (2015) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในสถาบันการศึกษาโดยใช้กระบวนการ Balance Scorecard เพื่อวินิจฉัยและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนและยับยั้งการนำแผนกลยุทธ์มาใช้ ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยที่สนับสนุนการนำแผนกลยุทธ์มาใช้ ได้แก่ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นต้น

2. ระดับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การกำหนดทิศทางขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญ เนื่องจากการที่องค์กรต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารที่ดีต้องรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งส่งผลให้ต้องปรับวิธีการบริหารให้ทันต่อสถานการณ์ การกำหนดทิศทางขององค์กร การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ พร้อมทั้งประเมินและควบคุมกลยุทธ์ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ทำให้องค์กรบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังที่ Beckers et al. (2015) และ Wachirawongpaisarn et al. (2021) ได้สรุปเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ไว้ว่า เป็นหลักการบริหารที่

เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของสังคมที่มีการแข่งขันสูง ดังนั้นผู้บริหารต้องใช้กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง มีการปรับปรุงและสร้างแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างข้อมูลย้อนกลับตลอดเวลา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mushketova et al. (2018) และ Dor-haim (2022) ที่มีข้อค้นพบและระบุถึงประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารไว้ว่า การใช้การบริหารเชิงกลยุทธ์จะช่วยให้ผู้มีส่วนรวมเข้ามาทำงานร่วมกันย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงพฤติกรรมในแง่ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มีคุณค่าและสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย ได้แก่ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การสร้างจิตพิสัย ธรรมภิบาลและมีส่วนร่วม และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าทุกปัจจัยย่อมส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทยทั้งสิ้น ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนวิทยาศาสตร์เป็นองค์กรที่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทั้งภาวะปกติและภาวะวิกฤติ โดยมีผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายให้มีประสิทธิผลโดยอาศัยทักษะภาวะผู้นำแบบปรับตัว (Adaptive) ทักษะภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์ (Creative) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การสร้างจิตพิสัย รวมถึงธรรมภิบาลและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ดังที่ Sengupta et al. (2020) และ Phakamach et al. (2021a) ได้ระบุในผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปองค์กร การบริหารจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่ดี และความมีคุณธรรมของผู้นำในองค์กรนั่นเอง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhao and Ko (2020) และ Furman et al. (2021) ที่วิจัยในลักษณะเดียวกันและพบว่า การบริหารการศึกษายุคใหม่ต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ตามบริบทที่เปลี่ยนไป ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารทุกระดับต้องสนใจใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาขับเคลื่อนหรือปรับเปลี่ยนองค์กรให้มีสมรรถนะที่ดีและเหมาะสมกับองค์กรเชิงดิจิทัล ผู้เรียนควรได้รับการเรียนรู้และปฏิบัติตามทักษะชีวิตใหม่ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้องค์กรอยู่รอดและบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างเด่นชัด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Edwards and Ashida (2021) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาในประเทศญี่ปุ่นโดยพบว่า การบริหารการศึกษายุคใหม่ต้องอาศัยกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ประกอบด้วย การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษารูปแบบต่างๆ ให้ต่อเนื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทุกระดับ การมีธรรมภิบาลและมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมถึงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสูงสุดควรนำมาใช้ปรับปรุงหรือปฏิรูปไปตามกระบวนการที่ค้นพบทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์และมีทักษะตามต้องการอย่างมีคุณภาพทั้งในสถานการณ์วิถีปกติใหม่และวิถีถัดไป รวมถึงการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเติบโตอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยภาพรวมจากการศึกษาวิจัยพบว่า ลักษณะที่สำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารหรือผู้จัดการศึกษาคือ การบริหารเชิงกลยุทธ์จะเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการบริหารงานเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมของโลก การบริหารเชิงกลยุทธ์จะเน้นและให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Decision Making) ที่ไม่เหมือนกับการตัดสินใจในลักษณะอื่นๆ เพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับอนาคตในระยะยาวขององค์กรทั้งหมด ดังนั้นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์คือ ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้บริหารการศึกษา/ผู้จัดการศึกษา อีกทั้งการบริหารเชิงกลยุทธ์ต้องใช้ทักษะความเป็นผู้นำที่

แข็งแกร่งในการดำเนินกลยุทธ์ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยตระหนักถึงความท้าทายในการนำกลยุทธ์ไปใช้และมีทักษะความเป็นผู้นำในการดำเนินกลยุทธ์ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

7. ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่รวมถึงวิถีถัดไปในประเทศไทย ควรปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนตามระดับความรู้ความสามารถของแต่ละคนอย่างเต็มที่และมุ่งพัฒนาการผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักสากล

2) จากผลการวิจัยที่พบว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ทุกแห่งควรมีการจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อการระดมสมอง ร่วมกันวิเคราะห์ สรุป และพัฒนาวิธีการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนกระบวนการบริหารและการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโรงเรียนแต่ละแห่งให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยทุกปัจจัยส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่และวิถีถัดไปในประเทศไทย ดังนั้นจึงควรพัฒนาทักษะและสมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ทั้ง 5 ด้าน โดยนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนแต่ละแห่งและการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการบริหารโดยมุ่งการบรรลุพันธกิจเป็นหลัก รวมถึงการสร้างประโยชน์ในภาพรวมให้แก่โรงเรียนในอนาคต

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพรวมของการบริหารเชิงกลยุทธ์ภายใต้วิถีปกติใหม่และวิถีถัดไปของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล

2) ควรมีการศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์แต่ละแห่งให้ครบทุกมิติตามบริบทของโรงเรียนนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์แต่ละแห่งในบริบทที่ต่างกัน เพื่อให้ได้คำตอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการเป็นต้นแบบของการพัฒนาสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานของประเทศไทยต่อไป

8. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยและตีพิมพ์เผยแพร่จากวิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์ นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และสถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

REFERENCES

- Barney, J.B., and Hesterly, W.S. (2020). *Strategic Management and Competitive Advantage: Concepts Global Edition*. (6th Edition). New York: Pearson Education Indochina.
- Beckers, R., Voordt, D.v.d., and Dewulf, G. (2015). Management Strategies for Aligning Higher Education Accommodation with the User Needs. *Journal of Corporate Real Estate*, 17(2), 80-97. <https://doi.org/10.1108/JCRE-10-2014-0025>
- Boonkong, S., and Hongwityakorn, U. (2015). Guidelines for Science School Identity Formation from Stakeholder Participation: Princess Chulabhorn's Colleges. *An Online Journal of Education*, 10(2), 534-545.
- Brunetti, F., Matt, D. T., Bonfanti, A., De Longhi, A., Pedrini, G., and Orzes, G. (2020). Digital transformation challenges: strategies emerging from a multi-stakeholder approach. *The TQM Journal*, 32(4), 697-724.
- Dor-haim, P. (2022). Educational Leaders' Coping with Loneliness: the Unique Perspective of School Principals and Vice-Principals. *Journal of Professional Capital and Community*, 7(3), 290-304. <https://doi.org/10.1108/JPC-11-2021-0068>
- Díez-Gutiérrez, E.-J., and Gajardo Espinoza, K. (2022). Education Online in Lockdown: Limits and Possibilities. The Vision of Families in Spain. *Equality, Diversity and Inclusion*, 41(1), 34-48.
- Edwards, S., and Ashida, A. (2021). Higher Education in Japan: Internationalization, the Sustainable Development Goals and Survivability. *International Journal of Comparative Education and Development*, 23(2), 104-119. <https://doi.org/10.1108/IJCED-09-2020-0061>
- Furman, M., Luzuriaga, M., Taylor, I., and Podestá, M.E. (2021). How does coaching influence teacher implementation of a science programme? Evidence from an Experimental Study. *International Journal of Mentoring and Coaching in Education*, 10(4), 449-465. <https://doi.org/10.1108/IJMCE-09-2020-0059>
- Hladchenko, M. (2015). Balanced Scorecard – a Strategic Management System of the Higher Education Institution. *International Journal of Educational Management*, 29(2), 167-176. <https://doi.org/10.1108/IJEM-11-2013-0164>
- Hod, Y., and Sagy, O. (2022). School Enculturation Discourse: a Meta Synthesis from Research in the Learning Sciences. *Information and Learning Sciences*, 123(9/10), 621-641. <https://doi.org/10.1108/ILS-11-2021-0103>
- Laudon, K. C., and Laudon, J. P. (2019). *Management Information Systems*. (14th Edition). New York: Pearson Education Indochina.
- Lynch, R. (2018). *Strategic Management*. (8th Edition). New York: Pearson Education Indochina.
- Ministry of Education. (2019). *National Education*. (4th Edition). Bangkok: Shipping and Parcel Printing Factory, 1-5.

- Mushketova, N., Bydanova, E., and Rouet, G. (2018). National Strategy for Promotion of Russian Universities in the World Market of Education Services. *International Journal of Educational Management*, 32(1), 46-56. <https://doi.org/10.1108/IJEM-10-2016-0207>
- Phakamach, P., and Panjarattanakorn, D. (2020). The Administration Model Towards Excellence of School of Science under the Office of the Basic Education Commission. In National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel, *The First NIDTEP Academic Conference Thailand 2020*, 28-29. Nakhonphatom: National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel.
- Phakamach, P., Onsampant, S., Wachirawongpaisarn, S., Panjarattanakorn, D., Phomdee, R., and Suphasophon, C. (2021a). An Educational Innovative Organization in Thailand 4.0. In Payao University, *The 10th Payao Research Conference 2021, Thailand*, 3513-3528. Payao: Payao University.
- Phakamach, P., Prapatpong, S., Wachirawongpaisarn, S., and Phakamach, V. (2022). The Study of Elements of Educational Innovative Organization in the Digital Era for Science School Appropriate in Thailand. *Journal of Teacher Professional Development*, 3(2), 33-49.
- Phakamach, P., Wachirawongpaisarn, S., Panjarattanakorn, D., and Onsamphan, S. (2021b). Components of Innovative Leadership for Science School Administrators in Thailand. In Office of the Education Council, *The 16th National Education Research Conference, Thailand*, 313-322. Bangkok: Office of the Education Council.
- Phakamach, P., Wachirawongpaisarn, S., Phomdee, R., Vachungngern, P., and Rodniam, N. (2021c). The Effective Organizational Strategy Factors of Success of Using the Digital Education Platforms in Higher Education Institutions in Northeastern Region. In Prince of Songkla University, *The 9th PSU Education Conference "A Better Change in Higher Education for Future Economy"*, Thailand, 283-293. Songkla: Prince of Songkla University.
- Sajwani, Z.S., Hazzam, J., Lahrech, A., and Alnuaimi, M. (2021). A Strategy Tripod Perspective on Merger Effectiveness in the Higher Education Industry: the Mediating Role of Future Foresight. *International Journal of Educational Management*, 35(5), 925-942. <https://doi.org/10.1108/IJEM-11-2020-0525>
- Sengupta, E., Blessinger, P., and Makhanya, M.S. (2020). *Developing and Supporting Multiculturalism and Leadership Development: International Perspectives on Humanizing Higher Education*. United Kingdom: Emerald Publishing Limited.
- Soewarno, N., and Tjahjadi, B. (2020). Mediating Effect of Strategy on Competitive Pressure, Stakeholder Pressure and Strategic Performance Management (SPM): Evidence from HEIs in Indonesia. *Benchmarking: An International Journal*, 27(6), 1743-1764.

- Suherlan, H. (2017). Strategic Alliances in Institutions of Higher Education: a Case Study of Bandung and Bali Institutes of Tourism in Indonesia. *International Journal of Tourism Cities*, 3(2), 158-183. <https://doi.org/10.1108/IJTC-08-2016-0022>
- Sundgren, M., and Jaldemark, J. (2020). Visualizing Online Collaborative Writing Strategies in Higher Education Group Assignments. *International Journal of Information and Learning Technology*, 37(5), 351-373. <https://doi.org/10.1108/IJILT-02-2020-0018>
- Wachirawongpaisarn, S., Phakamach, P., Panjarattanakorn, D., Chaisakulkiet, U., and Ngamwong, N. (2021). Management of Integrated Strategic ICT System: Organization Development Strategy to Excellence in the Digital Economy Era. In Rajamangala University of Technology Rattanakosin, *The 2nd International RMUTR Conference (RMUTRCon2021), Thailand*, 505-521. Nakhonphatom: Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
- Wilkins, S. (2020). The Positioning and Competitive Strategies of Higher Education Institutions in the United Arab Emirates. *International Journal of Educational Management*, 34(1), 139-153.
- Zhao, Y., and Ko, J. (2020). How do teaching quality and pedagogical practice enhance vocational student engagement? A Mixed-Method Classroom Observation Approach. *International Journal of Educational Management*, 34(6), 987-1000. <https://doi.org/10.1108/IJEM-11-2019-0393>
- Ziadlou, D. (2021). Strategies During Digital Transformation to make Progress in Achievement of Sustainable Development by 2030. *Leadership in Health Services*, 34(4), 375-391.

ข้อมูลติดต่อ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ผกามาต (Asst. Prof. Dr.Phongsak Phakamach)
E-mail: pp2552@hotmail.com, phongsak.pha@rmutr.ac.th
วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship, Rajamangala University of Technology Rattanakosin)
2. ดร.ดรุณี ปัญจรัตนากร (Dr.Darunee Panjarattanakorn)
E-mail: darunee.pan@rmutr.ac.th
วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship, Rajamangala University of Technology Rattanakosin)
3. ดร.ประพัฒน์พงษ์ แสนฤทธิ์ (Dr.Prapatpong Senarith)
E-mail: prapatpongs@yahoo.com
วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship, Rajamangala University of Technology Rattanakosin)

4. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (Prof. Dr.Chaiyong Brahmawong)
E-mail: cbrahmawong@hotmail.com
วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
รัตนโกสินทร์ (Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin)
5. อาจารย์สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล (Suriya Wachirawongpaisarn)
E-mail: suriya.wac@rmutr.ac.th
สถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก
(Educational Innovation Institute, Promote Alternative Education Association)